

Målnummer:	ÖÄ269-99	Avdelning:	3
Avgörandedatum:	1999-07-15		
Rubrik:	Det har inte ansetts skäligt att bevilja en kvalificerat insolvent 48-årig man med skulder uppkomna i tidigare bedriven rörelse och uppgående till drygt tre miljoner kr skuldsanering, eftersom denne hade en pensionsförsäkring vars värde i december 1998 uppgick till ca 312 000 kr.		
Lagrum:	4 § skuldsaneringslagen (1994:334)		
Rättsfall:	NJA 1997 s. 750		

REFERAT

Kronofogdemyndigheten i Göteborg avlog den 3 mars 1998 C.A:s ansökan om skuldsanering. Sedan C.A. överklagat beslutet hos Skövde tingsrätt och tingsrätten återförvisat ärendet till kronofogdemyndigheten, upprättade denna ett förslag till skuldsanering enligt 18 § skuldsaneringslagen. Förslaget innebar att det belopp som skulle betalas i skuldsanering fastställdes till noll kronor. I kronofogdemyndighetens föreläggande för borgenärerna att yttra sig över förslaget anfördes bl.a.: Den totala skuldsumman uppgår till 3 042 705 kr. Tillgångarna är en pensionsförsäkring som uppgår till cirka 312 000 kr. Skulderna har uppkommit i ett tidigare bedrivet bolag. Bolaget försattes i konkurs på egen ansökan den 22 augusti 1990. Enligt upprättad förvaltarberättelse var orsaken till obeståndet vikande marknad och en allt hårdare konkurrens, vilket medförde allt sämre lönsamhet. Tidpunkten för bolagets obestånd bedömdes av konkursförvaltaren vara ungefär samtidig med konkursutbrottet. Ytterligare skulder har inte uppkommit. Sökanden uppger att han har betalat av på skulderna efter förmåga även om möjligheterna har varit begränsade på grund av att han är arbetslös, men han har underhållit kontakten med fordringsägarna. I februari 1997 försökte han få till stånd en frivillig uppgörelse om skuldsanering i steg 1. Sökanden är arbetslös sedan konkursen och uppbär KAS-bidrag med 240 kr per arbetsdag. Han har sedan 1995 i stort sett utan avbrott haft ett beredskapsarbete vid Skövde kommun. Den nuvarande anställningsperioden löper fram till den 31 december 1998. Perioden har förlängts till och med den 31 mars 1999. Lönen har under perioden januari - juni 1998 i genomsnitt varit 9 290 kr per månad. Sökanden har dessutom en livränta på 2 125 kr som betalas ut månadsvis och löper till och med juli 2007. För livräntan erlägger han skatt med 30 procent. Makarna bor i bostadsrätt som ägs av hustrun. Bostadsrätten utgör ingen tillgång. Utredningen har visat att den är kraftigt överbelånad, vilket är en följd av sjunkande marknadspriser i början av 90-talet. Månadskostnaden för bostaden uppgår till 5 385 kr. Hustrun har utbildat sig till undersköterska. Hon är arbetslös men kan räkna med tillfälliga uppdrag på inringning inom äldreomsorgen.

Kronofogdemyndigheten överlämnade med stöd av 21 § skuldsaneringslagen ärendet till tingsrätten för vidare handläggning, eftersom förslaget inte godtagits av samtliga borgenärer. Vid sammanträde i tingsrätten vidhöll C.A. sin ansökan. Vissa borgenärer bestred att skuldsanering skulle beviljas och framförde att det ur allmän synvinkel var stötande att skuldsanering med ett s.k. nollbud beviljades samtidigt som gäldenären har tillgångar på väsentliga belopp. Det gjordes gällande att C.A. varit alltför passiv och inte gjort en förnyad ansökan om återköp av pensionsförsäkringen. C.A. bestred att han varit passiv och uppgav att han ej gjort någon ny ansökan om återköp eftersom skattemyndigheten upplyst honom om att det för återköp krävdes att ett

sådant löser gäldenärens ekonomiska problem.

Skövde tingsrätt (1999-02-23, rådmannen Svante Swantesson) beviljade inte C.A. skuldsanering. Som skäl härför anförde tingsrätten: Av utredningen framgår att C.A:s inkomster och förmögenhetsförhållanden i övrigt är sådana att C.A. inte inom överskådlig tid kan betala sina skulder. Det kvalificerade insolvenskravet är således uppfyllt. Emellertid krävs även att det är skäligt med hänsyn till C.A:s personliga och ekonomiska förhållanden att skuldsanering beviljas. Värdet av C.A:s pensionsförsäkring uppgick i december 1998 till cirka 312 000 kr. Beloppet motsvarar omkring 1/10 av C.A:s totala skuldbörda. Värdet av pensionsförsäkringen är således ganska betydande. Om C.A. beviljas skuldsanering utan att pensionsförsäkringen blivit återköpt kommer detta värde att tillfalla C.A. i stället för borgenärerna, vilka i förslaget till skuldsanering erbjudits ett s.k. nollbud eftersom C.A. saknar betalningsförmåga helt. C.A. skulle redan något år efter det att skuldsaneringsperioden löpt ut erhålla ganska stora månadsutbetalningar från försäkringen. Tingsrätten anser det ingalunda kunna uteslutas att C.A. efter en förnyad framställning beviljas dispens för återköp av pensionsförsäkringen. I likhet med Handelsbanken anser tingsrätten att han hade bort göra en ny sådan framställning. Att dispens skulle kräva att ett återköp löser försäkringstagarnas ekonomiska problem förefaller underligt. Även om dispens för återköp av försäkringen inte skulle beviljas anser emellertid tingsrätten - som också gör bedömningen att C.A. saknar betalningsförmåga helt - med hänsyn till vad som anförts inledningsvis att det inte kan anses skäligt att skuldsanering beviljas C.A.

C.A. överklagade tingsrättens beslut och yrkade bifall till sin ansökning. Han anförde därvid att en förnyad ansökan om återköp inte skulle bifallas eftersom inga nya omständigheter inträffat. Han hänvisade till förarbetena till lagstiftningen (regeringens proposition 1993/94:85, s. 52 ff) i vilka anförs bl.a. följande: Rekvisitet synnerliga skäl innebär att dispensprövningen skall vara starkt restriktiv. Det är inte tillräckligt för dispens att den skattskyldige hamnat i allvarliga ekonomiska svårigheter och förhållandena är ömmande. De omständigheter som kan ligga till grund för en dispens bör vara sådana att risken för att de skulle uppkomma inte kunnat förutses av försäkringstagaren. Dispensen är avsedd som "säkerhetsventil" i fall då mer säregna förhållanden medför ett uppenbart och trängande behov av pensionskapitalet. Dispensmöjligheten syftar till att avhjälpa en låsning av kapitalet som annars framstår som direkt stötande. Förutsättningar för dispens kan föreligga om försäkringstagaren kan visa att han är på obestånd och att ett återköp är helt avgörande för möjligheten att undvika personlig konkurs.

Göta hovrätt (1999-07-15, hovrättslagmannen Lennart Thorelli, hovrättsråden Kerstin Paulsson Nordling, referent, och Lars Holm) fastställde tingsrättens beslut.

Målnummer ÖÅ 269/99

Sökord: Skuldsanering

Litteratur: NJA II 1994 s. 19 m och ff; Prop. 1993/94:123 s. 92ff, 99f.
